

WAARNEMINGEN BIJ HET NEST VAN DEN KOEREIGER

(*Bubulcus ibis coromandus*)

Met het plan een aantal foto's van den koereiger te maken, sloeg ik op een morgen in het begin van Maart mijn tentje op bij het nest met twee zwaar bebroede eieren van een paartje van deze aardige roodnek-reigers, in de onmiddellijke nabijheid van nog enkele nesten van den middelsten zilverreiger (*Egretta intermedia intermedia*), blekoks (*Ardeola speciosa*) e.a. Een van de nachtreigers, die eveneens tot de naaste burenen van onzen koereiger behoorde, scheen echter tegen mijn plannen bezwaren te hebben; hij deed althans dien dag alle moeite om mijn voornemens te doen mislukken.

Nadat ik in mijn schuilhut had plaats genomen, herstelde de rust onder de broedende vogels langzamerhand; dit gaat bij vogels, die in kolonies broeden in den regel veel sneller dan bij die, welke niet in de nabijheid van andere hun nesten maken; ze schijnen door elkaars gezelschap moed te krijgen.

Enkele middelste zilverreigers namen reeds spoedig op de nesten plaats, terwijl ook een kleine zilverreiger (*Egretta garzetta nigripes*) al heel gauw op zijn drie mooie, blauwgroene eieren ging zitten; ook mijn koereigertje scheen er heel veel voor te gevoelen het goede voorbeeld van zijn burenen te volgen. Hij kwam, op enkele meters van het nest verwijderd, uit het dichte gebladerte te voorschijn en nam met lang uitgestreken nek de situatie op. Voetje voor voetje, zoo nu en dan met fladderende vleugels op de tèn dunne takjes balanceerend, kwam hij nader. Met gespannen aandacht wachtte ik op de dingen, die komen zouden: de voortekenen waren gunstig, ik zou zeker niet lang behoeven te wachten alvorens een kiek van hem te kunnen maken.

Het bleek echter anders te zullen gaan; op een gegeven oogenblik namelijk, merkte ik ineens, vlak boven de tent, het groote vuurroode oog van een kwak (nachtreiger) op. Ik zag feitelijk niets anders dan dat ééne oog, dat steeds maar naar mij loerde door het kijkgaatje in het dak van mijn tentje, dat 's morgens vroeg nog door klamboegaas afgesloten was geweest.

De vogel zelf was geheel verborgen achter het dichte loover, zoodat zoo goed als niets van hem te zien was. De uitdrukking van dat oog sloot echter elken twijfel uit: ik was ontdekt en daar zou voorloopig wel niets tegen te doen zijn!

Was het nu maar bij deze geluidlooze ontdekking gebleven, dan was het nog zoo erg niet geweest, daar de andere vogels zich van de opmerkzaamheid van den nachtreiger niets schenen aan te trekken, — ook al keek hij nog zoo ingespannen naar mijn tent. Behalve juist de koereiger, dien ik dezen morgen op de gevoelige plaat wilde brengen, schenen alle andere vogels volmaakt onverschillig voor mijn tent te zijn. Hij was het nest reeds heel dicht genaderd, toen hij plotseling de kwak in de gaten kreeg, wat tot gevolg had, dat hij het verder vertikte nog een stap in de richting van het nest te doen.

En zoo bleef de situatie voorloopig: de nachtreiger gaf geen geluid en bewoog zich evenmin, hij lette slechts met gespannen aandacht op mij, en de koereiger scheen er niets voor te voelen zich naar het nest te begeven, zoolang die nachtreiger zijn gedrag niet wijzigde en daar moest ik nu maar op wachten...

Toen ik zoo geruimen tijd gezeten had en stijf begon te worden van het steeds onbewegelijk zitten in de beperkte ruimte, die mijn vogeltentje bood, wilde ik wat gaan verzitten op mijn kleine stoeltje; ik bewoog daardoor wat met mijn hoofd en dit bracht onverwachts wijziging in de situatie. De nachtreiger merkte die geringe beweging onmiddellijk op, ofschoon ik met geen enkel lichaamsdeel de wanden van mijn tentje beroerde, en hij gaf door een luid geroep lucht aan zijn

ergernis, — wanneer vogels zich tenminste ergeren kunnen!

Nu was het voor hem zeker, dat de inhoud van het „hok”, dat daar zoo plotseling in hun midden was verschenen, levend was en dus een bedreiging vormde, en hij vond het daarom noodig door een luid . . . *kwak, kwak, kwak, terkwak, kéwak, kéwak, kéwak, kéwak* . . . de aandacht van alle aanwezige vogels hierop te vestigen.

Die poging gelukte volkomen; dit geroep — waaruit zelfs iemand, die nimmer heeft gelet op de taal der vogels niets dan een alarm had kunnen hooren — werd door alle vogels begrepen en zonder uitzondering reageerden zij er dan ook op. Enkele stonden onmiddellijk op van hun nesten en verdwenen met vlugge schreden in het dichte gebladerte, andere schrokken op uit hun dommeling en vestigden met opgericht kop hun scherp blik op het vogeltentje, want dat dit de oorzaak van

Spoedig zat hij alsof er niets was gebeurd rustig te broeden.

het alarm moest zijn, scheen bij allen vast te staan. De koereiger zocht met groote stappen een goed heenkomen, met het voorkomen van iemand, die bij zichzelf dacht: „zie je wel, ik had toch wel gelijk door dat zaakje niet te vertrouwen.” Op een flinken afstand van het nest bleef hij het verdere verloop der dingen volgen. De nachtreiger zat er nog steeds, ik meende een glimp van voldoening langs zijn „gelaat” te zien glijden, doch ik kan me vergist hebben. . . .

Eerst na verloop van enkele uren — ik had toen ruim vier uur, bijna onbewegelijk in de tent doorgebracht — zag ik de kwak plotseling niet meer; de koereiger, die ik al sinds geruimen tijd niet meer had kunnen ontdekken, kwam als reactie op dit verdwijnen van de „uitkijk”, plotseling voor den dag. Hij scheen de zaak nu volkomen te vertrouwen en wist niet hoe snel hij

op het nest moest komen en spoedig zat hij, alsof er niets gebeurd was, rustig te broeden!

Zoo nu en dan stond hij even op, maakte zijn toilet een beetje en keek vergenoegd naar het mooie legsel. Soms verschikte hij de takjes een weinig en ging dan weer zitten, nu eens met zijn kop naar het toestel gekeerd, een ander maal weer precies andersom; hij scheen echter aan de eerste houding de voorkeur te geven. Ik kreeg den indruk, dat dit niet geschiedde omdat hij op die wijze het „gevaar” ’t best in de gaten kon houden, doch veelmeer omdat hij zoo het gemakkelijkst zat; doorgaans lette hij heelemaal niet op het toestel.

Toen de zon in het zenith stond — hij had toen ruim een uur zitten broeden — verliet hij het nest en verdween wederom tusschen het gebladerte. Het nest was dus weer onbezet en bleef dit voorloopig; het begon er wederom droevig uit te zien voor den vogelfotograaf, die nog zoo gaarne enkele foto’s had willen maken, na ’s morgens zooveel tegenslag te hebben ondervonden.

Het zou echter nog wel meevallen, en dien middag zou ik ruim-

schoots schadeloos gesteld worden. Een middelste zilverreiger stond op van zijn nest, waarin twee kleine jongen lagen en stapte resoluut op dat van onzen koereiger af. Schuld bewust keek hij schichtig in het rond en toen hij alles veilig achtte, begon hij aan het nest van onzen roodgenekten vriend te rukken, zoodat het heele boompje, waarin dit lag, meeschudde en ik begon te vreezen, dat de eieren eruit zouden rollen. Even later verdween hij met een mooien tak in zijn bek naar

.....verdween hij met een mooien tak in zijn bek.

zijn eigen nest. De jonge diertjes begonnen aan zijn snavel te trekken, zooals dat gewoonlijk gebeurt wanneer de oude vogels met voedsel op het nest terugkeeren.

Toen de zilverreiger nog bezig was den gestolen tak in zijn nest te verwerken,

Toen de zilverreiger nog bezig was de gestolen tak in zijn nest te verwerken....

nest zou zijn overgebleven wanneer de koereiger niet, even plotseling als hij vertrokken was, was teruggekeerd. Verwonderd zag hij naar de ravage door den roover aangericht en ongetwijfeld zal hij ook daarvan de vogeltent wel weer de schuld gegeven hebben.

Nadat hij met den snavel de takken weer wat geordend had en de eieren, die door het rukken van den zilverreiger naar den rand van het nest waren gerold,

kwam er zoowaar al weer een andere roover opdagen, die het echter zeer waarschijnlijk eerder op den inhoud van het nest had begrepen dan op de takken waaruit dit was samengesteld. Het was een blekok; eerst had hij op veiligen afstand „de kat uit den boom gekeken”, en toen hij de kust veilig achtte kwam hij heel voorzichtig, gluiperig zooals hij en de nachtreiger dat alleen maar kunnen doen, naderbij en zette zich eindelijk vlak bij het nest neer. Met uitgerekten hals inspecteerde hij den inhoud hiervan en juist toen hij van plan was zich erop neer te zetten, kwam de zilverreiger terug om weer een tak te halen. De blekok deed enkele heftige uitvalen naar hem, doch moest na een korte schermutseling het veld ruimen; met over-eind staande veeren en luid schetterend zocht hij een goed heenkomen.

Ook nu weer rukte de „zilver” een flinke tak uit het nest los; dit herhaalde zich nog enkele malen en ik geloof zeker, dat er niet veel van het

weer naar het midden had gebracht, nam hij plaats op zijn kostbaar bezit en lag spoedig met zijn kop over den rand te dutten!

Een andere middelste zilverreiger, dien ik observeerde en die eveneens aan het nest, dat reeds twee jongen bevatte, bouwde, haalde het materiaal dat hij daarvoor noodig had nimmer uit de nesten van andere reigers, ofschoon hij daartoe meermalen de gelegenheid had. Hij begaf zich steeds naar dezelfde plaats vlak bij het nest, brak met den snavel de doode takjes van den boom af en liep ermede naar het nest. Wanneer er onderweg een viel, en dat gebeurde nogal eens, werd nimmer de minste moeite gedaan het weer op te pakken; de vogel ging dan kalm terug en zocht een andere tak. De takjes werden met den snavel in het nest verwerkt, nooit werden de pooten daarbij gebruikt.

Den volgenden morgen bemerkte ik, dat ook de koereiger niet afkeerig van dieverijtjes was. Ik zag hem dien dag verschillende malen takken trekken uit de nesten van soortgenooten en van *Ardeola speciosa*, met het doel deze in zijn eigen nest te verwerken. Soms ging dit met hevige gevechten gepaard, daar de diefstal niet altijd onopgemerkt aan de eigenaars voorbij ging. Wat dat betreft had de zilverreiger den dag daarvoor wel geboft!

Waarnemingen bij vele reigersoorten, aalscholvers, slanghalsvogels en witte ibissen gedaan, hebben mij de overtuiging gegeven, dat deze vogels bijna allemaal, zelfs in den tijd,

dat de nesten reeds eieren of jongen bevatten, er aan voortbouwen, iets wat trouwens eveneens van sommige soorten roofvogels bekend is.

Het zelfde verschijnsel nam ik waar bij de blauwe reigers in Holland, waar ik in verschillende kolonies gedurende ettelijke jaren waarnemingen deed; ook daar betrakte ik meermalen reigers, die materiaal uit andere, bewoonde nesten stalen. Ook heb ik het daar eens bijgewoond, dat een reigerpaar het geheele, nog in aanbouw zijnde nest, afbrak en het elders weer opbouwde, vermoedelijk omdat het niet accoord ging met een kleine verandering door mij aan de omgeving van

.... kwam er zowaar alweer een andere roover opdagen. ....

.... en wanneer de koereiger niet even plotseling als hij gekomen was, was teruggekeerd....

het nest aangebracht, in verband met foto-plannen. Toen ik na een week terugkeerde, was nog slechts een klein gedeelte van het nest over en ik kon nog net getuige zijn van het afbreken der laatste resten.

Met het oog op het bovenstaande lijkt het geen overbodige maatregel, dat een der oude vogels doorgaans de wacht houdt bij het nest, zooals ik dat o. a. bij vele soorten reigers waarnam. Behalve op takkenroof hebben zij tevens de noodige aandacht te schenken aan de roovers, die het op hun eieren of jongen gemunt hebben. Tot deze laatste categorie behooren o. a. de nachtreigers, de blekoks en de kraaien, die van elke gelegenheid profiteren om zich te goed te doen aan den inhoud der nesten!

Buitenzorg.

A. HOOGERWERF.

TER OVERNAME AANGEBODEN

De Tropische Natuur, jg. 1921, geb. f 6.— De volgende jaargangen in losse nummers compleet: 1918 f 7.—; 1925 en 1926 à f 5 —; 1929, 1930, 1931 en 1932 à f 4.—. De volgende losse nummers à f 0 35: 1922, afl. 2; 1927, afl. 2 en 3; 1930, afl. 11 en 12; 1931, afl. 1, 2, 3, 6 en 7.

C. A. BACKER, Schoolflora voor Java, f 10.— (zoo goed als nieuw).

Reptilien, von Dr C. K. HOFFMANN, aus BRONN, „Klassen und Ordnungen des Tierreichs“, 3 dln, f 35 — (antiquarisch!).

Porti voor rekening van den koper.

Te bevragen bij: W. H. DE KRAMER, H. B. S., Semarang.